

KLARNET EĞİTİMİNDE KARŞILAŞILAN “LA-Mİ” – “Mİ-LA” NOTALARI ÜZERİNE GEÇİŞ KOLAYLIĞI SAĞLAYACAK ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ*

Anıl ÇELİK*

* Dr.Öğretim Üyesi, Nevşehir Hacı Veli Bektaş Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, anicelik@nevsehir.edu.tr

Received Date: 14.11.2020. Revised Date: 30.11.2020. Accepted Date: 21.12.2020

Copyright © 2020 Anıl ÇELİK. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ÖZET

Bu çalışmada klarnet öğretiminde karşılaşılan geçiş zorluğu olarak karşımıza çıkan “La-Mi” ve “Mi-La” pasajlarından oluşan on yedi etüt çalışması yazılmıştır. Yazılan etütler özgün etütlerdir. Çalışmalarda, teknik çalışma yönteminin kısa vadede çözülmesi, karşılaşılan zor pasajlarda o pasaja göre etüt seçilmesine dikkat edilmiştir. Pasajlardaki teknik zorlukları belirleyip bu zorlukları etüt ile pekiştirerek ileride çalınacak eserlerde daha verimli olabilmek arzu edilmiştir. Teknikleri öğrenmek ve pekiştirmek isteyen klarnet çalıcılarına kılavuz niteliğinde etüt önerileri sunulmuştur. Bu çalışmada, klarnet çalmayı öğrenmeyi hedefleyen kişilerin özellikle “La-Mi” ve “Mi-La” pasajlarında karşılaşılan zorlukların nasıl aşılması gerektiğinin araştırması yapılmıştır. “La-Mi” ve “Mi-La” geçiş zorluğunu en aza indirecek ya da tamamıyla çözüm noktasına varılmasını hedefleyen etütler üzerinde durulmuştur. Etütleri çalarken bir eserde karşılaşılan pasaj (La-Mi-Mi-La) sorununun da daha kısa sürede çözülebildiği saptanmıştır. Özellikle parmaklarımızı perdelerin üzerine yakın tutmak hızlı pasajların daha süratli çalınmasına yol açmıştır.

Alıştırma amaçlı etütlerde, tını kalitesini geliştirmek de oldukça önemlidir. Pasaj çalışmasını yaparken bir yandan da nüans çalışması yapılması istenmiştir. Teknik yeterliliğe eriştikten sonra müzikal yorum gücünün de ilerlediği tespit edilebilmiştir. Böylelikle etüdü çalarken birkaç noktayı (pasaj, nüans - artikülasyon vb.) düşünebilmesi ve kontrol edebilmesi istenmiştir. Pasajları (La-Mi - Mi-La) doğru ve ritmik çalışmak ileride önümüze çıkacak eserlerde daha az zaman harcamamızı sağlayacaktır.

Bireysel çalgı çalışma süreci çalgı başarısının önemini de arttıracaktır. Etüt çalışması, müzikal disiplini ve titizliği de beraberinde getirecektir. Etütteki teknik güçlükler belirlenmiş ve bu teknik pasajların giderilmesine yönelik etüt örnekleri sunulmuştur. Müzik icrasında yorumsal gücü ve teknik gelişime katkı sağlanması amaçlanmıştır. Araştırmanın klarnet çalışması yapanlara yol göstermesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Klarnet, etüt, teknik, nota, müzik

WORKING METHODS TO PROVIDE EASE OF PASSAGE ON “LA-MI” - “MI-LA” MUSICAL NOTES ENCOUNTERED IN CLARINET TRAINING

ABSTRACT

Seventeen studies of etudes were written in this study, consisting of the passages “La-Mi” and “Mi-La”, which came across as a transitional difficulty encountered in clarinet teaching. The written etudes are original etudes. In the studies, it was aimed to solve the technical working method in the short term and to select the study according to that passage in difficult passages encountered. By identifying the technical difficulties in the passages and reinforcing these difficulties with etude, it is aimed to be more efficient in the works that will be played in the future. The clarinet players who want to learn and reinforce the techniques have been offered a guide to study. In this study, a research has been made on how to overcome the difficulties faced especially in the passages of “La-Mi” and “Mi-La” by the people who aim to learn to play the clarinet.

* 30-31 Ekim 2020 tarihinde düzenlenen 6. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresinde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

It has been determined that the passage (La-Mi-Mi-La) problem to be encountered in a work while playing the studies can be solved in a shorter time. Especially keeping our fingers close to the frets enabled the rapid passages to be played faster.

It is also very important to improve timbre quality in practice studies. While performing the passage study, it was also asked to do a nuance study. After attaining technical competence, it was determined that the power of musical interpretation also progressed. Thus, while playing the study, a few points (passage, nuance - articulation, etc.) he/she was asked to be able to think and control. Working through the passages (La-Mi - Mi-La) accurately and rhythmically will allow us to spend less time in future works.

The individual instrument working process will also increase the importance of instrument success. The etude study will also bring musical discipline and meticulousness. Technical difficulties in the study were identified and examples of studies for the elimination of these technical passages were presented. It is aimed to contribute to interpretive strength and technical development in music performance. The aim of the research is to guide the clarinets.

Key words: Clarinet, etude, technique, note, music

GİRİŞ

Dans ve spor gibi alanlarda performans öncesi ısınma hareketleri ne kadar önemli ise müzik gibi performansa dayalı alanlarda yapılan ısınma hareketleri de önemli olacaktır. Hem fiziksel hem de ruhsal açıdan bireyin sahnesine yardımcı olmasına olanak sağlayacaktır. Fransızca kökenli bir müzik terimi olarak karşımıza çıkan “etude” dilimize etüt olarak yerleşmiştir. Etüt çalışmalarını sadece parmak çalışması olarak görmek doğru olmayacaktır. Çalışılan pasajlarda karşımıza çoğu zaman çıkan konçertolar, sonatlar vb. birer sanat eserine dönüşen bir mucizeye tanıklık edecektir. “Etütlerin amacı, bireyin teknik eksikliklerini geliştirmek ve ayrıca performansa hazır hale getirmektir.” (Eyüpoğlu, 2016: 39)

Yorumculukta, enstrümanda gösterebilecek sınırları iyi tanımak gerekir. Sınırları belirleyebilmek için de bireysel disiplinlik ve bireysel çalışma ayrı bir önem taşımaktadır. Özellikle teknik problemleri giderebilmek için her zaman o esere yönelik etüt çalışması yapılması başarıyı da beraberinde getirecektir. Bu başarı, eserin çalma kalitesini de yükseltecektir. “Müzik eğitiminde ve yorumculukta enstrümanı tanımak, enstrümanın olanaklarını kullanabilmek ve profesyonel bir yorumcu olma yolunda ilerlemek adına teknik eksiklikleri gidermek ilk hedeftir. Bu anlayış ve yaklaşımla, bireysel problemleri aşmak ve asıl hedefe odaklanmak için doğru etüt ve egzersizlere yönelmek gerekmektedir.” (Eyüpoğlu, 2016: 39)

Klarnete ilişkin belli bir teknik güçlüğü yenmemiz veya yorumlama gücümüzü üst sıralara çıkarabilmek için yazılan etüt çalışmaları, bizi daha ileri bir seviyeye ulaştıracaktır. Çalışılan pasaj çalışmaları hem aceliteyi hem de enstrüman hakimiyetini hızlandıracaktır. Etüt kavramı, diğer tüm çalgılarda olduğu gibi klarnet çalıcılığında da vazgeçilmez bir öğedir. Birçok yorumcunun karşısına çıktığı ya da çıkacağı pek çok güçlüğü giderilmesinde önemli bir yol gösterici olacaktır. “Özellikle eğitim amaçlı faydalı çıkarımlarda bulunulması, şüphesiz eğitim sürecine olumlu katkılar sağlayacaktır.” (Kurtuldu, 2009: 29)

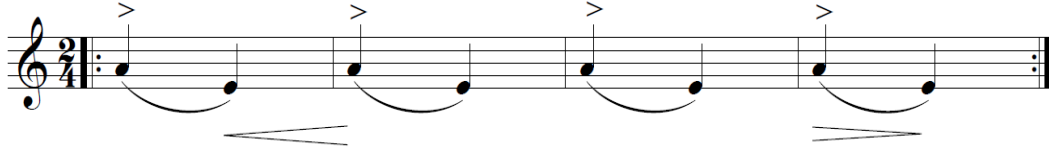
Klarnet eğitiminde oldukça sık karşılaşılan üst gövdede bulunan “La-Mi” - “Mi-La” pasajları üzerine özgün etüt çalışmaları yapılmıştır. Bu sesleri seçmemizin nedeni, notaları geçerken parmakları tam kapatamama sorunu ile karşı karşıya kalmamız ve geçişin zor olmasından kaynaklanmış olmasıdır. Etütleri hazırlama yolu teknik güçlüklerin saptanarak güçlüğü en aza indirmeyi ya da tamamıyla kaldırılması hedeflenmiştir. Bu bakımdan etüdün iyi bir şekilde analiz edilmesi, teknik güçlüklerle yönelik alıştırmaya çalışmaları hazırlamak daha kalıcı bir öğrenme şekline dönüşmesini sağlayacaktır.

“Müzik eğitiminde belirli zorlukları yenmek üzere hazırlanan etütler, çalgı tekniğini ustalık düzeyinde geliştirmeyi öngören, aynı zamanda müzikal değerlere de ağırlık veren araştırmacı

dilimizin geç gelmesi hem ritmi aksatmış olacaktır hem de pasaj çalışması verimliliğini kaybedecektir. Bu çalışma “La-Mi” perde geçişinin kolaylaştırmasını ve parmak kontrolünü sağlamayı kazandıracaktır.

1.2.Çalışması

1.2. çalışmasının metronom 50 birim vuruşla çalışılması önerilir. 50 metronoma gelmeden ilk önce yavaş çalışıp artikülasyon değişikliğine dikkat edilmelidir. İlk dönüşte 2 ölçüde bir nefes almayı, 2. dönüşte 4 ölçüde bir nefes alma çalışması yapılmalıdır. “La-Mi” nota geçişleri bağlı yazıldığı için hiç boşluk olmadan çalışılması önerilir. “La” sesini vurgulu çalmak “Mi” sesine inmemizi daha kolaylaştıracaktır. Parmaklarımızın perdelere daha yakın tutulması pasaj geçişini kolaylaştıracaktır. Nota geçişlerini yaparken crescendo ve decrescendo şeklinde çalışılması uygun olacaktır. Bunu yapmamızın amacı, parmak kontrolünü yaparken bir yandan da eş zamanlı nüans boyutunu da ele almak ve beynin her iki duruma da hükmetmesini sağlamaktır.

1.3.Çalışması

1.3. çalışmasını metronom 55 birim vuruşla çalışılması önerilir. İlk önce yavaş başlamalıyız. 4 ölçü boyunca nefes almamalıyız. Nüans boyutumuz forte olduğu için nefes kontrolünü dikkatli bir şekilde ele almalıyız. Rahat ve akıcı bir şekilde pasaj geçişini sağlamak için kollarımızı sıkmadan ve rahat bir pozisyonda üflemeye özen göstermeliyiz. Öncelikle yavaş tempoda parmak+dil uyumunun doğru bir şekilde oturabilmesi için yavaş çalışılması önerilir. Yavaş tempoda parmak, kol ve vücut koordinasyonu sağlandıktan sonra tempo arttırılabilir. İlk ses olan “La” sesinin üzerine biraz oturularak (tenuto) yapılması parmak geçişini bize hazırlayacaktır. 4 ölçününde forte çalınması hem iyi bir diyafram kullanmayı hem de ses hâkimiyetinin kontrolünü ele almamız bakımından da önemli olacaktır. “Mi” sesinin oldukça kısa olmasına dikkat etmeliyiz. “La” sesi ne kadar uzunsa “Mi” sesi de o kadar kısa olmalıdır. “La” sesinden “Mi” sesine geçerken dilimizi staccato (dilli) için hazırda bekletmeliyiz. Aksi durumda ritimde aksaklıklar oluşacaktır.

1.4. Çalışması

1.4. çalışmasının metronom 60 birim vuruşla çalışılması önerilir. Önce düşük bir hızda başlayıp daha sonra tempoyu yavaş yavaş hızlandırmalıyız. 4 ölçüyü de piyano (p) nüansında çalmalıyız. Bu çalışmayı yaparken 8 ölçüde bir nefes almalıyız. Bu yüzden de nüansı çok iyi ayarlayıp doğru diyafram kullanmayı hedeflemeliyiz. Burada ilk seslerin kısa 2. sesimizin daha uzun olmasına dikkat etmeliyiz. Yorumcunun tempoyu aksatmadan pasaj geçişini sağlayabilmesi için ritmi kusursuz olmalıdır.

1.5. Çalışması

1.5. çalışmasının metronom 60 birim vuruşla çalışılması önerilir. Staccato notalarını çalışırken iki sesin de aynı kısalıkta olmasına dikkat etmeliyiz. Aksi bir aksama ritmi bozmamıza neden olacaktır. Nüansın mezzoforte (mf) seçilmesi uygun olacaktır. İlk dönüşte 2 ölçüde bir nefes diğer dönüşte ise 4 ölçüde nefes alınması tercih edilmelidir. Pasaj geçişlerinin eşit olması parmak geçişimizi kolaylaştıracaktır.

Çalışma Önerileri-2

2.1. Çalışması

2.1. çalışmasının metronom 40 birim vuruşla çalışılması önerilir. Her iki notayı da uzun uzun (detachee) çalmalıyız. Nüansımız forte olmasından dolayı iki notanın gücü aynı yükseklikte olmalıdır. Bu yüzden doğru bir diyafram kullanımı çok önemli olacaktır. Ses yüksekliğinin düşmemesi ve aynı yüksekliği korumamız fayda sağlayacaktır. Pasaj çalışmaları yaparken seyirci tarafına pasajın zorluğu hissettirilmemelidir. Karşı tarafa zorlanarak çalışmış hissi uyandırmak pasajın hazır olmadığına bir göstergesi olacaktır. İlk çalışmanın titizliği diğer etüt çalışmalarına da yansıtacaktır. Bu açıdan ilk çalınan etütlerin titizliği ilerideki etütlerin ne kadar kusurlu ya da kusursuz olacağına bir göstergesi olacaktır.

2.2. Çalışması

2.2. çalışmasını metronom 40 birim vuruşla çalışılması önerilir. Nüansı 4 ölçü boyunca piyano (p) çalınmalıdır. 4 ölçü boyunca tek nefeste çalmalıyız. Pasaj geçişlerini yaparken parmaklarımızı perdelerle yakın tutmalıyız. 2. notayı aksanlı (vurgulu) çalmalı, ilk notayı daha hafif üflemeliyiz. Böylelikle ses kontrolü ile pasaj çalışmasını da güçlendirmiş olacağız.

2.3. Çalışması

2.3. çalışmasını metronom 45 birim vuruşla çalışılması önerilir. İlk nota piyano (p) başlamalı her ölçüye yedirilmiş bir crescendo yapılmalıdır. Nüansı eklemeyen önce düz bir şekilde çalışmamız daha sonrasında nüansı ekleyerek çalışmamız daha yararlı olacaktır. İlk nota daha uzun, 2. nota daha kısa olmalıdır. Kısalıkların ve uzunlukların hepsinin eşit olmasına dikkat etmeliyiz. Tempo içinde kalınarak ritmin düşmesine izin vermemeliyiz.

2.4. Çalışması

2.4. çalışmasını metronom 50 birim vuruşla çalışılması önerilir. İlk notanın oldukça kısa olmasına dikkat etmeliyiz. İlk önce çalışmamızı nüanssız yapmalıyız. Nüansımız forteden (f) piyanoya (p) bir düşüş olacağı için nüansı aşama aşama ölçülere dikkat ederek yedirmeliyiz. İlk 4 ölçüyü tek nefeste yapabilmek için nüansımızı doğru bir şekilde kullanmayı hedeflemeliyiz. Tempoyu aksatmamalı ve kontrolü elden bırakmamalıyız. Hafif kol ağırlığı vererek ve kolumuzu da çok sıkmadan pasaj geçişini daha da rahatlatabiliriz.

2.5. Çalışması

2.5. çalışmasını metronom 50 birim vuruşla çalışılması önerilir. Staccato'ların eşit kısalıkta olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için de doğru bir diyafram kullanmak, çalışmayı sürdürebilmek için oldukça önemlidir. İlk 2 ölçüde “La” sesini forteden (f) piyanoya (p) sakince bırakmalıyız. Üçüncü ve dördüncü ölçüdeki “Mi” sesinin de piyanodan (p) forteye (f) geçişini sağlamalıyız.

Çalışma Önerileri-3

3.1. Çalışması

3.2. Çalışması

3.3. Çalışması

3.1. formunda yer alan notaların en önemli özelliklerinden biri “La-Mi” pasajını çalışırken aynı zamanda ritm çeşitliliğine de dikkat etmemizi sağlamak olacaktır. Nota geçişlerini belirgin ve bağlı çalmamız geçişleri kolaylaştıracaktır. Yavaş çalınarak tekrarının yapılması pasaj geçişini rahatlatacaktır. Hatasız çalınmaya başlandığında hız artırılabilir. 3.1. formunda yazılan nota aynı zamanda bir esere hazırlık çalışmasının da yolunu açacaktır. 3.2. formunda yazılan notalar bir yandan “La-Mi” pasajı çalışması yapılırken bir yandan da dil

hızımızı arttırmayı hedeflemek olacaktır. Dilli (detachee) çalarken her nota için dil ve parmak uyumunun aynı anda olması oldukça önemlidir. Bunun sonucunda aynı anda birliktelik olmaz ise hem parmak geçişimize hem de ritm aksamalarına neden olacaktır. Nota geçişlerinde kopukluk olmamalı, detachee çalışını belirgin hale dönüştürmeliyiz. Dil kontrolü için ilk önce yavaş çalınmalı ve giderek doğru olduğuna emin olduktan sonra hızlandırılmalıdır. 3.3. formunda bir yandan “La-Mi” ve “Mi-La” notaları ritm değişkenliği bakımından yavaş çalışılması yararlı olacaktır. Burada karşılaşılan güçlük, bir yandan pasaj geçişinin akışı düzgün olması çalışılırken bir yandan da nüans akışının takip edilmesidir. Bir sonraki notaya geçerken parmaklarımızı hazırlamak geçişi rahatlatacaktır. Ritm hızlandıkça geçiş zorlaşacaktır. Bu yüzden yavaş bir şekilde pasajların çalışılması ve daha sonrasında nüansın eklenmesi daha doğru olacaktır.

3.4. Çalışması

3.5. Çalışması

3.4. formunda yazılan notaların özellikle tekrarlanan notaların tane tane duyulmasına dikkat edilmelidir. Bu çalışma, gelecek bir sonraki sese geçiş için parmaklarımızı hazırda tutmayı hedeflemek olacaktır. Ritm hızlandıkça bekleme süresi daha az olacaktır. Geçişlerde büyük kol hareketi yapmamaya ve perdelerin üzerinde parmaklarımızı yakın tutmaya özen göstermeliyiz. 3.5. formunda senkop ritmini aksatmamayı birinci vuruşlara tam zamanında düşmeyi hedeflemeliyiz. Geçişlerin ritmik olmasına ve ritmi esnetmemek oldukça önemlidir. Yavaş bir tempoda, ses aralığı düşünülerek (La-Mi) - (Mi-La) geçişinde çalan kişinin kendisini oldukça dikkatli dinlemesi önemlidir. Özellikle “La” sesinin entonasyon açısından temiz olduğuna dikkat edilmelidir.

Çalışma Önerileri-4

4.1. Çalışması

4.2. Çalışması

4.1. formunun öncelikle ritmik bakımından çözümünün yapılması oldukça önemlidir. Tekrarlanan notaların tane tane duyulması ve dilimizin nota geçişlerinde hazır halde

beklemesi aksamayı engelleyecektir. 1.vuruşları belirgin çalmak geçiş rahatlığı sağlayacaktır. Ritmi aksatmamak için metronom ile çalışılması önerilir. Bu çalışmada sarf edilen hareket ve enerjiyi azaltmak nota geçişlerinin daha akıcı çalınmasını sağlayacaktır. Hızlı pasajları çalarken parmak hızı aktif olacağı için parmaklarımızı perdelere yakın tutmak hızımızı daha da arttıracaktır. 4.2. formunda üçlemelerin zamanında olmasına ve staccatolardan sonra gelen bağlara dikkat edilmesi önerilir. Tekrarlanan notaların süratinin düşmemesine ve ritmik olmasına dikkat etmeliyiz. Dillerin doğru yerde atılmasına ve pasaj geçişi güçlüğünün ortadan kalkmasını hedeflemeliyiz.

SONUÇ

Etüt çalışmasında güçlüklerin belirlenerek her bir teknik güçlüğün etütte kullanılmasına yönelik bir etüt çalışması hazırlanmıştır. Teknik güçlüğün ve pasaj geçişinin zorluğunun giderilmesine yönelik on yedi teknik etüt çalışması hazırlanmıştır.

Yazılan on yedi etüt çalışması aşama aşama zorluk derecesine göre konumlandırılmıştır. Her aşama bir üst etüt çalışmasına yardımcı olması hedeflenmiştir.

“La-Mi” ve “Mi-La” pasajlarını pekiştirirken bir yandan da nüans çalışması eklenmesi; her iki tarafı da(pasaj-nüans) kontrolünün sağlanması amaçlandırılmıştır.

Etütlerde önceliği “La-Mi” ve “Mi-La” pasaj geçişini kolaylaştıracak etütler yazılmış ve ritmik çeşitlilik ile de zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Legato (Bağlı) ve Detachee (Dilli) teknik güçlükleri barındıran çalışmalara da ağırlık verilmiştir.

ÖNERİLER

Çalışılacak pasajın etüt üzerinde çalışması yapılırken iyi analiz edilmesi teknik güçlüklerin giderilmesi açısından oldukça önemlidir. Etütlerin doğru ve düzgün çalışılması ileride çalınacak eserler açısından da kolaylık sağlayacaktır. Etüt çalışırken parmaklarımızı perdelere yakın tutmak pasaj geçişini rahatlatacaktır. Tempoyu aksatmadan ritmik çalınması için ilk önce yavaş çalışılması uygun olacaktır. Hata payı azaldıkça tempoyu hızlandırmalı, ritmi aksatmamayı hedeflemeliyiz. Karşılaşılan pasaja göre bir etüt seçilmesi, o pasajın daha kısa sürede halledilmesine olanak sağlayacaktır.

Etüt çalışması, hem çalışma disiplinini arttıracak hem de zamanın iyi kullanılmasını öğretecektir. Böylelikle bir pasaj çözülürken daha kısa vadede başarı yakalanacaktır. Bir esere çalışılırken nasıl keyifli hale getireceğinin de yolu açılmış olacaktır.

KAYNAKLAR

BENİAN, B.A., Viyola için Bestelenmiş ve Kemandan Transkripsiyonu Yapılmış Başlıca Etüt Kitapları Üzerine Bir İnceleme, İstanbul üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksel Lisans Tezi, 2019, İstanbul

CÜCELOĞLU, B.Flüt Eğitimine Yönelik bir “Etüt Analiz Modeli”, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 27, sayı:1, 2007, Ankara

EYÜPOĞLU BİLİR, Emine, F.Chopin’in Op.10 No:2 Kromatik Etüdünün Piyano Tekniği Üzerindeki Etkileri, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Piyano Sanat Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2016, Eskişehir

- KURTULDU, K. Czerny Op.299 30 Numaralı Etüde Yönelik teknik ve Biçimsel Analiz. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl:1 Sayı:1, 2009 Güz- Burdur
- TEMİZ, E. Panofka 24 Vocalizzi Etüt Kitabında Yer Alan 2 No'lu Etüt Analizi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2006 Güz, Ankara
- SÖZER, V. Müzik Ansiklopedik Sözlük, 1996, İstanbul, Remzi Kitabevi
- SAY, Ahmet, Müzik Sözlüğü, Müzik Ansiklopedisi Yayınları: 2002, Ankara
- SAYARI, E., Performans Tekniği Açısından Debussy Etütleri: II Defter, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanatta Yeterlik Tezi, 2010,